

Přízrak Kennedyho porážky

Schůzka Trumpa s Putinem připomíná jiný historický milník. Setkání Chruščova s Kennedym ve Vídni. Nezkušený americký prezident si myslel, že komunistu přejede, ale nakonec jen ustupoval. Vzal si z toho však poučení, což Trump asi nedokáže, protože si myslí, že je dokonalý.

Igor Lukeš

profesor historie a mezinárodních vztahů na Frederick S. Pardee School of Global Studies, Boston University

Donald Trump se minulý týden v Hamburku setkal s Vladimírem Putinem, tedy člověkem, který ho možná jednoho dne stáhne k politickému dnu. Už jen proto bylo ve vzduchu cítit napětí, jaké nepamatují od roku 1986, kdy se Ronald Reagan setkal s Michaelem Gorbačovem v Rejkjavíku.

Precedentem hamburské schůzky ale nebyl duel na Islandu. Americké a sovětské delegace tehdy reprezentovaly bloky po zuby vyzbrojených států. Ve hře byly mezikontinentální nosiče nukleárních zbraní a Strategická obranná iniciativa, zkráceně SDI, program, který hrozil zmilitarizovat vesmír.

Na obou stranách stáli profesionálové. Všichni čekali, na čem se týmy dohodnou. Původním výsledkem byla sice patová situace, ale už za rok zahájil Gorbačov reformy, které přispěly ke konci studené války. Svět byl tehdy v rukou dospělých.

V Hamburku tomu bylo jinak. Nikdo neví, o čem se tam jednalo a ani kdo, co řekl.

Trump a jeho amatéři

Putin, vystudovaný právník a absolvent špiónáží akademie KGB, je u moci sedmáct let. Jeho partner se do Bílého domu dostal před půlrokem, nemá politické vzdělání ani zkušenosti. Výsledek se dostavil. Došlo snad k dohodě o částečném klidu zbraní v Sýrii. Hlavní však je, že Trump neřekl ani slovo o okupaci Krymu, o sestřeleném letounu MH17, o ruské agresi na východní Ukrajině nebo o vraždách Putinových kritiků.

Zmínil prý ruské manipulace během amerických voleb, ale ani o tom mnoho nevíme. Neuplynulo totiž více než pár minut po jednání a protřelý ruský ministr zahraničí Sergej Lavrov už stál před mikrofony světových médií s připraveným textem prohlášení: Trump - podle Lavrova - přijal Putinovo ujištění, že se Rusko nepokusilo manipulovat americké volby. Senzace byla na světě.

Spojené státy v Hamburku reprezentovali amatéři. Zatímco Lavrov světu schůzku autoritativně interpretoval, Trumpův tým ještě dřímával. Rex Tillerson a Reince Priebus sice protestovali, že ruský ministr zahraničí nemluví pravdu, ale bylo už pozdě. Když se kdosi zeptal mluvčího Kremlu, čemu věřit, řekl podle očekávání: „Věřte Lavrovovi.“ Asi nám nic jiného nezbude, protože

Trump k otázce ruských manipulací řekl: „Nikdo to neví. Nikdo to neví s jistotou.“ (To je opak toho, co tvrdí americké zpravodajské služby.)

Ruské zdroje jsou zajedno, že Putin v Hamburku vyhrál na celé čáře. Šel tam s cílem vrátit Rusko na světovou scénu jako velmoc a zastavit řeči o okupaci Krymu a agresi na Ukrajině.

Dokázal toho však ještě víc. Posuďte sami: 1. Kvůli Trumpovi dnes Německo a další státy nevěří, že se Evropa může na Ameriku spolehnout. 2. Trump potvrdil, že Spojené státy odstupují od Pařížské dohody o klimatu. To povede k růstu antiamerikanismu a pomůže ruským naftovým a plynárenským společnostem, na nichž ruská ekonomika závisí. 3. Kreml též miluje Trumpův protekcionismus, protože rozbíjí jednotu západních států a z původní spolupracující partnerů dělá soupeře, čímž se oslabuje NATO.

Kontrast mezi profesionalismem Rusů a amatérstvem Trumpa mě vede k myšlence, že precedentem k setkání v Hamburku je porážka, kterou od Nikity Chruščova utrpěl nezkušený John F. Kennedy ve Vídni v roce 1961.

Když Kennedy vstoupil do Bílého domu, zdálo se, že je Amerika na dobré cestě. Prezident byl mladý, vzdělaný a elegantní. Rea-

lita však naděje Západu rychle přetřhala. Kreml skóroval s Jurijem Gagarinem, zatímco Kennedy selhal při pokusu svrhnout Fidela Castra. Chruščov získal dojem, že Kennedy je zranitelný. To se mu hodilo, protože Moskva měla problém jménem Berlín.

Město bylo rozdělené, ale z východního Berlína šlo přejít na Západ. V NDR se z toho stal národní sport. Počty uprchlíků rostly s posilováním socialismu v zemi. Celé okresy byly bez lékařů, všude chyběli učitelé a inženýři. Chruščov hrozil, že problém vyřeší předáním jurisdikce za město východoněmeckému režimu, který Západnímu Berlínu zruší přístup k extraterritoriálním komunikacím se Západem. Američané by tak byli od města odříznuti.

Kennedyho omyl

Kennedyho Berlín zpočátku moc nezajímalo. Chtěl se s Rusy dohodnout stran zbrojení a nukleárních pokusů. Hned po příchodu do Bílého domu Moskvě navrhl, že by se s Chruščovem rád setkal. Věřil, že zvítězí, když se vedle obtloustlého aparátčíka jen postaví. Byl si též jist, že jeho osobní šarm zapůsobí i na sovětského vůdce.

Poradci s Kennedym nesouhlasili a varovali, že schůzka skončí fiaskem. Prezident jejich rady odmítl a s Moskvou se dohodl,

že k setkání dojde ve Vídni. Veřejnosti skrytý byl prezidentův zdravotní stav: Kennedy trpěl Addisonovou chorobou, na kterou pravidelně dostával injekce. Trápily ho bolesti zad, což znamenalo další injekce. Kromě oficiálních lékařů měl i svého felčara, který mu dával steroidy s amfetaminem. A Kennedy trpěl dlouhá léta také vlekou venerickou nemocí, na niž bral penicilin.

Poradci pro sebevdomého prezidenta připravili podkladové materiály, ale ten je téměř neotevřel. Setkání začalo v červnu 1961. Chruščov mluvil o sovětských obětech za války, tvrdil, že komunismus zvítězí a hlavně - hrozil zbraněmi. Kennedy ustupoval, načež sovětský vůdce přišel s Berlínem. Znovu řekl, že město předá NDR.

Kennedy se zeptal, zda by tak Američané ztratili přístup do Berlína, a Chruščov odpověděl kladně. Když prezident naznačil, že to snad nemyslí vážně, řekl mu pan Kreml, že pokud se Spojené státy pokusí prorazit vojensky, bude válka. K podpisu smlouvy s NDR dojde v prosinci, dodal Chruščov. Zoufalý prezident si povzddechl, že je všechny čeká „studená zima“, na což Chruščov neuvěřitelně odpověděl, že bude lépe začít válku hned, dokud ještě nejsou vyvinuty ty nejhorší zbraně. Bledý Kennedy po návratu na americké velvyslanectví řekl novinářům, že ho Chruščov „roztrhal na kusy“.

Kennedy se na setkání nepřipravil, přecenil svůj šarm a schopnost improvizovat. Výsledkem byla porážka, na kterou nezapomněl a z níž si vzal ponaučení. Během následující kubánské krize v říjnu 1962 už prezident a jeho tým jednali jako dokonale fungující stroj. Chruščov se mýlil, pokud doufal, že se mu i teď podaří vyhrát, tak jako ve Vídni.

Problém s Trumpem, jako se všemi narcisty, je v tom, že jsou ve vlastních očích dokonalí. Nevěřími proto, že by se - na rozdíl od Kennedyho - byl schopen ze svých zkušeností v Hamburku do budoucna poučit. Vážným handicapem zůstávají také jeho poradci. Zatímco Kennedy měl okolo sebe odborníky, s Trumpem byl ve vyjednávací místnosti jen ministr zahraničí Tillerson, bývalý šéf firmy Exxon, který má od Putina Řád přátelství a těší se, až Washington zruší ruské sankce.

Co se dalších členů Trumpova týmu týče, tedy jeho syna, Donalda ml., a zetě, Jareda Kushnera, ti jsou odborníky na nemovitosti v New Yorku, ne na Rusko. O jejich dodatečné vzdělání se teď postarají agenti FBI, kteří oba poradce vyšetřují za podezřelé styky s agenty Kremlu.

Trump a jeho lidé dvacetkrát popřeli jakékoli styky s ruskými zdroji. Podpořil je v tom i sám Putin, naposledy v Hamburku. Ted víme z e-mailu Donalda ml. o schůzce s Nataljí Veselnickou a že na její nabídku kompromitujících materiálů na paní Clintonovou odpověděl jménem Trumpova týmu biblicky jasně: „I love it.“ Uvidíme, co tomu řekne americký právní systém.

Dvě setkání V roce 1961 se Kennedy setkal s Chruščovem ve Vídni (dole) a před týdnem Trump s Putinem v Hamburku. Foto: AP, ČTK

Sobotní zápisník z Malé Strany

Miroslav Korecký

Úderem července nabrala volební kampaň ryze letní tvář. ODS třeba vsadila na to, že mají její příznivci soutěžit v hledání sedmi divů Česka. Obáváme se, že k tomu při vyhodnocení soutěže Petr Fiala zaspívá, Zbyněk Stanjura vás naučí správně grilovat a s Janou Černochovou si zastříháte na atrapu migranta.

Přichází kritických pět týdnů pro Poslaneckou sněmovnu. Ve dnech 17. července až 21. srpna se totiž uskuteční rekonstrukce ordinace parlamentní zubní lékařky. Oddělení hospodářského provozu ale naštěstí poslance i zaměstnance komory předem informovalo, co si mají v tu dobu počít „v případě bolesti zubů“. Nečekejte ale žádné šarlatánské návody, prostě je poslalo na stomatologii v Ústřední vojenské nemocnici.

Parlamentní volby už klidně mohou vypuknout. Neprehlédnutelně hvozdičce TOP 09 Dominiku Ferimu bylo v úterý jedenadvacet let, což mu dává možnost v nich kandidovat.

Dokumentaristka Olga Sommerová (LES) se rozhodla kandidovat ve volbách hlavně proto, že má prý husí kůži z Andreje Babiše. Což je informace, kterou si šéf ANO může vykládat jako urážku, ale jako muž od ženy také jako velkou ličhotku, ne-li přímo výzvu.

Vládní koalice se už úplně rozpadla, celý týden si škodolibě potápěla návrhy, jejichž autorem byl někdo z jiné koalici strany. Rozvrat dokonce postoupil tak daleko, že pro kariérní řád, klíčový zákon sociálnědemokratického ministra Štecha, nehlasovali z ČSSD Sobotka, Zorálek, Chovanec ani Hamáček.

Další potouchlost Donalda Trumpa, celý týden se škodolibě potápěla návrhy, jejichž autorem byl někdo z jiné koalici strany. Rozvrat dokonce postoupil tak daleko, že pro kariérní řád, klíčový zákon sociálnědemokratického ministra Štecha, nehlasovali z ČSSD Sobotka, Zorálek, Chovanec ani Hamáček.

Další potouchlost Donalda Trumpa, celý týden se škodolibě potápěla návrhy, jejichž autorem byl někdo z jiné koalici strany. Rozvrat dokonce postoupil tak daleko, že pro kariérní řád, klíčový zákon sociálnědemokratického ministra Štecha, nehlasovali z ČSSD Sobotka, Zorálek, Chovanec ani Hamáček.

Nový sněmovní kancléř Jan Morávek bude asi pes, pokud jde o politicko-korektní oslovení mužů a žen. Aby se vyhnul klíčování mezi rody, poslal v souvislosti s blížícím se koncem mandátu poslanců (a poslankyň!) šestistránkový instruktážní dopis ve dvou verzích, zvlášť poslancům a zvlášť poslankyním. Trošku to ale pokazil, když i v ženské variantě píše věty jako: „Pokud jste ubytován v bytě v objektu Poslanecké sněmovny...“

Spisovatelé v MF DNES

Zhmotněné sny

David Zábranský

Jsem úplný laik, ale snad jsem pochopil správně, že neurovědci se ve svých názorech na původ a funkci snů dělí do tří skupin. První z nich snění považují za proces, kterým se mozek zbavuje přes den nastřádaného odpadu. Mozek podle téhle teorie v noci prochází peněženkou a vyhazuje nepotřebné nebo prostě jen nečitelné účtenky.

Druhá část ve snech vidí to, co slovo sen představuje v obecném jazykovém úzu: konstruování žádoucích reality.

Poslední názorová skupina pak sny považuje za nahodilé probírání všeho, co v mozku leží; podle jejich teorie mozek ve

snu nesoustavně probírá páté přes deváté, staré přes nové, jako by i mozek v těch chvílích spal, podřimoval, převaloval se ve spánku tam a sem.

Většina snů, které si po probuzení živě pamatujeme, probíhá ve fázi REM. U dospělého člověka představuje REM fáze v rámci jednoho spaní asi devadesát až sto dvacet minut, tedy zhruba čtvrtinu doby spánku.

Nervové buňky během REM fáze vykazují přibližně stejnou míru aktivity jako při plném vědomí. Jde o takzvaný paradoxní spánek. Spící člověk během REM fáze nejen spí a sní, ale v plném smyslu toho slova také myslí.

Ve spánku by během fáze REM šlo skládat maturitu. A v mozku hudebníka, který večer cvičil obtížnou skladbu, se v REM fázi při vzpomínce na melodii aktivují nejen neurony sluchového centra,

nýbrž i nervové buňky center řídicích pohybů rukou a prstů. Houslistovy prsty jsou i ve spánku připraveny. Mohly by ihned spustit, ale nestane se tak. Navenek vidíme jen spícího člověka, prsty se ani nepohnou.

V pohybu jim brání mozeček, Cerebellum. Jedno z mozkových center, které ve spánku vypíná kosterní svalstvo. Jde o obranný mechanismus: pokud by svaly během spánku byly plně aktivní, člověk by svůj sen prožíval i se všemi pohyby, o kterých se mu zdá, a pochopitelně by se přitom mohl zranit.

Tahle obava je platná především ve fázi REM, kdy člověk sny prožívá stejně jako realitu. Pohodit ruku k lampičce nebo na vedlejší postel je naštěstí nejvic, co v těch chvílích po fyzické stránce dokáže.

Stačí však vyřadit z funkce mozeček,

a houslistovy dosud spící prsty začnou hrát. A ten, kdo sní o tom, že vstává z postele a jde, vstane z postele a rozejde se.

Michel Jouvet, francouzský profesor experimentální medicíny z univerzity v Lyonu, v sedmdesátých letech s malým mozkem experimentoval. Na myslí přitom měl právě onu výše nastíněnou teorii: pokud malý mozek vyřadíme z provozu, sny se zhmožní, uvidíme je.

Nebudeme se muset spoléhat na to, co si ráno snící člověk zapsal o svých snech do deníku. A nebudeme se muset spoléhat dokonce ani na psychoanalýzu.

Jouvetovy pokusy a především jeho závěry, k nimž došel díky experimentům na kočkách, jsou fascinující. Jouvet svým pokusným kočkám odstranil malý mozek a zjistil, že kočičci sny s velkou pravděpodobností plní jistou kompenzační úlohu.

Teorie o panu Jekkylovi a panu Hydovi

se v éře po Jouvetových pokusech jeví jako docela důvěryhodná, mnohem relevantnější, než jsme si kdy mohli myslet. Jouvet v podstatě po odoperování malého mozku v každé z koček našel rozvojenou osobnost: kočky s vyoperovaným malým mozkem, které byly přes den klidné, hodné, hravé, nechávaly se hladit, necenily zuby, nesyčely a tak dále... Ty se v noci měnily v agresivní monstra.

Jouvet prostě vzal kočky, o kterých by každý majitel prohlásil, že jsou klidného založení, vhodné k dětem, řekněme kočky mírumilovného charakteru, a umožnil jim, aby díky odoperovanému malému mozku mohly začít realizovat to, o čem ty dobrosrdečné kočky zatím pouze snily. A zjistil, že tyhle dobročtyřky vhodné k dětem sní především o vraždění. Jakmile v noci povstala jejich druhá, dosud skrytá podstata, nedalo se s nimi vydržet.